LECTIO XVIII: Ο ΗΡΑΚΛΗΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Hercules boves Geryŏnis ex Hispaniā in eum locum adduxisse dicitur,	Λέγεται ότι ο Ηρακλής οδήγησε τα βόδια του Γηρυόνη από την Ισπανία σε αυτόν τον τόπο,
ubi postea Rōmulus urbem Rōmam condidit.	όπου αργότερα ο Ρωμύλος έχτισε τη Ρώμη (την πόλη Ρώμη).
Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur	Λέγεται (αναφέρεται) ότι ο Ηρακλής ξεκούρασε τα βόδια κοντά στον Τίβερη ποταμό
et ipse de viā fessus ibi dormivisse.	και ότι ο ίδιος κοιμήθηκε εκεί κουρασμένος από το δρόμο.
Tum Cacus pastor, fretus viribus,	Τότε ο βοσκός Κάκος, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του,
boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos.	έσυρε από τις ουρές σε μια σπηλιά μερικά βόδια γυρισμένα ανάποδα.
Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit	Όταν ο Ηρακλής, αφού ξύπνησε (ή σηκώθηκε από τον ύπνο), είδε το κοπάδι
et partem abesse sensit,	κατάλαβε ότι έλειπε ένα μέρος,
pergit ad proximam speluncam;	κατευθύνθηκε στη σπηλιά που ήταν πολύ κοντά του·
sed postquam boum vestigia foras versa vidit,	αλλά όταν είδε τις πατημασιές των βοδιών στραμμένες προς τα έξω (ή ότι οι πατημασιές των βοδιών ήταν στραμμένες προς τα έξω),
confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit.	μπερδεμένος (ή επειδή βρέθηκε σε αμηχανία) άρχισε να απομακρύνει το κοπάδι από κείνο τον εχθρικό τόπο.
Sed bovum mugītus ex speluncā audītus Herculem convertit.	Αλλά το μουγκρητό των βοδιών που ακούστηκε από τη σπηλιά έκανε τον Ηρακλή να γυρίσει προς τα πίσω.
Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.	Τότε ο Κάκος, αφού προσπάθησε να τον εμποδίσει με τη βία, σκοτώθηκε από το ρόπαλο του Ηρακλή (Τότε ο Κάκος προσπάθησε να τον εμποδίσει με τη βία, αλλά ο Ηρακλής τον σκότωσε με το ρόπαλό του).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XVIII

Κλίση των κυρίων ονομάτων Hercules και Geryon και των ανώμαλων bos και vis.

Ον.	Hercules	Geryon (-nes)
Γεν.	Herculis (-i)	Geryonis (-nae)
Δοτ.	Herculi	Geryoni (-nae)
Αιτ.	Herculem (-en)	Geryonem (-nen)
Κλ.	Hercules, Hercule (Hercle)	Geryon (-ne)
Αφ.	Hercule	Geryone

Ον.	bos	boves	vis	vires
Γεν.	bovis	boum (bovum)	---	virium
Δοτ.	bovi	bubus (bobus)	---	viribus
Αιτ.	bovem	boves	vim	vires/is
Κλ.	bos	boves	---	vires
Αφ.	bove	bubus (bobus)	vi	viribus

Τα ουσιαστικά **Tiberis, vis, turris και Neapolis** σχηματίζουν την αιτιατική ενικού σε -im και την αφαιρετική ενικού σε -i.

Το ρήμα **do-dedi-datum-dare** ανήκει στην α΄ συζυγία. Όμως τα σύνθετά του με μονοσύλλαβες προθέσεις (τέτοια είναι όλα όσα συναντώνται στα κείμενα) ακολουθούν την γ΄ συζυγία. π.χ condo-condidi-conditum-condere.

abesse: absum και praesum είναι τα μόνα σύνθετα του sum που έχουν μετοχή ενεστώτα absens και praesens αντίστοιχα.

coepit: Το ρήμα coepi-coepisse είναι παρακείμενος χωρίς ενεστώτα. Σχηματίζει κανονικά σύμφωνα με την γ΄ συζυγία όλους τους τύπους παρακειμένου, υπερσυντελίκου και συντελεσμένου μέλλοντα.

Διαθέτει όμως επιπλέον μετοχή και απαρέμφατο ενεργητικού μέλλοντα (coepturus-a-um και coepturum-am-um,os-as-a esse) και μετοχή παθητικού παρακειμένου (coeptus-a-um).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Hercules: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Hercules-is/-i**, αρσενικό γ΄ κλίσης (= ο Ηρακλής). Για την κλίση του δες τις επισημάνσεις.
boves: αιτιατική πληθυντικού του ανώμαλου ουσιαστικού **bos-bovis** αρσενικό γ΄ κλίσης (= βόδι). Για την κλίση του δες τις επισημάνσεις.
Geryonis: γενική ενικού του ουσιαστικού **Geryon-onis**, αρσενικό, γ΄ κλίσης (ή Geryones-ae, α΄ κλίσης) (= ο Γηρυόνης). Για την κλίση του δες τις επισημάνσεις.
ex ή e: πρόθεση +(κυρίως) αφαιρετική (= από).
Hispania: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **Hispania-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (= η Ισπανία). Αν και κύριο όνομα γεωγραφικής περιοχής, σχηματίζει πληθυντικούς τύπους, για να δηλωθούν στο σύνολό τους οι περιοχές της Ισπανίας, ως ρωμαϊκή επαρχία.
in: πρόθεση + αιτιατική [εδώ] (= σε).
eum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is,ea,id** (= αυτός-ή-ό).
locum: αιτιατική ενικού του ετερογενούς ουσιαστικού **locus-i**, αρσενικό β΄ κλίσης (= τόπος). Στον πληθυντικό το ουσιαστικό είναι ουδέτερο (loca-locorum) [ή αρσενικό (loci-locorum) όταν έχει τη σημασία «χωρία βιβλίου» ετερογενές].
adduxisse: απαρέμφατο ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος γ΄ συζυγίας **adduco, adduxi, adductum, adducĕre**,3 (= οδηγώ προς).
dicitur: γ΄ ενικό οριστικής παθητικού ενεστώτα του ρήματος γ΄ συζυγίας **dico, dixi, dictum, dicĕre**, 3 (= λέγω). Το β΄ ενικό της προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα είναι dic.
ubi: αναφορικό τοπικό επίρρημα (= όπου).
postea: χρονικό επίρρημα (= ύστερα, έπειτα).
Romulus: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Romulus-i**, αρσενικό β΄ κλίσης (= ο Ρωμύλος).
urbem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **urbs-urbis** (γενική πληθ: urbium), θηλυκό γ΄ κλίσης (= πόλη).
Romam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **Roma-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (= η Ρώμη).
condidit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος γ΄ συζυγίας **condo, condidi, conditum, condĕre**,3 (= κτίζω). Δες τις επισημάνσεις.
prope: πρόθεση + αιτιατική (= κοντά σε).
Tiberim: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **Tiberis-is**, αρσενικό γ΄ κλίσης (= ο Τίβερις). Αιτιατική ενικού: **Tiberim**, Αφαιρετική ενικού:**Tiberi (όπως και τα vis, turris, Neapolis).** Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
fluvium: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **fluvius-ii/-i**, αρσενικό β΄ κλίσης (= ποτάμι).
Hercules: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Hercules-is/-i**, αρσενικό γ΄ κλίσης (δες παραπάνω).
boves: αιτιατική πληθυντικού του ανώμαλου ουσιαστικού **bos-bovis** αρσενικό γ΄ κλίσης (δες παραπάνω).
refecisse: απαρέμφατο ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος γ΄ συζυγίας **reficio**, **refeci, refectum, reficĕre**,3 (= ξεκουράζω, αναψύχω). Ανήκει στα 15 ρήματα της 3ης συζυγίας σε **-io**.
fertur: γ΄ ενικό οριστικής παθητικού ενεστώτα του ανώμαλου ρήματος **fero, tuli, latum, ferre** (= φέρω, αναφέρω). fertur + ειδικό απαρέμφατο = dicitur, λέγεται ότι. Για τη σύνταξη του ειδικού απαρεμφάτου δες την ενότητα του συντακτικού. Το β΄ ενικό της προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα είναι fer.
et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος (= και).
ipse: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της δεικτικής-οριστικής αντωνυμίας **ipse, ipsa, ipsum** (= ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο).
de: πρόθεση + (κυρίως) αφαιρετική (= για, από).
via: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **via-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (= δρόμος). **de via** = από το δρόμο.
fessus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους του επιθέτου **fessus-a-um**, β΄ κλίσης (= κουρασμένος). Δεν έχει παραθετικά. [Στην πραγματικότητα πρόκειται για μετοχή παθητικού παρακειμένου που λειτουργεί ως επίθετο].

ibi: τοπικό επίρρημα (= εκεί).
dormivisse: απαρέμφατο ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος δ΄ συζυγίας **dormio, dormivi, dormitum, dormire**, 4 (= κοιμάμαι).
tum: χρονικό επίρρημα (= τότε).
Cacus: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Cacus-i**, αρσενικό β΄ κλίσης (= ο Κάκος). Ως κύριο όνομα κατά κανόνα δεν διαθέτει πληθυντικό αριθμό.
pastor: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **pastor-oris**, αρσενικό γ΄ κλίσης (= βοσκός).
fretus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους του επιθέτου **fretus-a-um**, β΄ κλίσης, τριγενές και τρικατάληκτο (+ [οργανική] αφαιρετική = αυτός που έχει πεποίθηση, εμπιστοσύνη). Δεν έχει παραθετικά.
viribus: αφαιρετική πληθυντικού του ανώμαλου ουσιαστικού **vis**, θηλυκό γ΄ κλίσης (= δύναμη). Για την κλίση του δες τις επισημάνσεις.
boves: αιτιατική πληθυντικού του ανώμαλου ουσιαστικού **bos-bovis** αρσενικό γ΄ κλίσης (δες παραπάνω).
quosdam: αιτιατική πληθυντικού αρσενικού γένους της επιθετικής αόριστης αντωνυμίας **quidam, quaedam, quoddam** (= κάποιος-α-ο). Η αντίστοιχη ουσιαστική αντωνυμία είναι quidam, quaedam, quiddam.
speluncam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **spelunca-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (=σπηλιά).
caudis: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού **cauda-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (= ουρά).
traxit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος γ΄ συζυγίας **traho, traxi, tractum, trahĕre**, 3 (= τραβώ).
aversos: αιτιατική πληθυντικού αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου **aversus-a-um** (= γυρισμένος ανάποδα) του ρήματος γ΄ συζυγίας **averto, averti, aversum, avertĕre**, 3 (= στρέφω, μετακινώ).
ubi: χρονικός σύνδεσμος (= όταν, μόλις).
Hercules: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Hercules-is/-i**, αρσενικό γ΄ κλίσης (δες παραπάνω).
somno: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **somnus-i**, αρσενικό β΄ κλίσης (= ύπνος).
excitatus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου **excitatus-a-um** του ρήματος α΄ συζυγίας **excito, excitavi, excitatum, excitāre**, 1 (= ξυπνώ, σηκώνω).
gregem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **grex-gregis**, αρσενικό γ΄ κλίσης (= κοπάδι).
aspexit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος γ΄ συζυγίας **aspicio, aspexi, aspectum, aspicĕre**, 3 (= βλέπω, κοιτάζω). Ανήκει στα 15 ρήματα της 3ης συζυγίας σε **-io**.
partem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **pars-partis**, θηλυκό γ΄ κλίσης (= μέρος). Στον πληθυντικό partes-partium = πολιτική παράταξη (ετερόσημο).
abesse: απαρέμφατο ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **absum, afui, abesse** (= απουσιάζω, λείπω). Δες τις επισημάνσεις.
sensit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος δ΄ συζυγίας **sentio, sensi, sensum, sentire**,4 (= καταλαβαίνω).
pergit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ΄ συζυγίας **pergo, perrexi, perrectum, pergĕre**,3 (= κατευθύνομαι προς).
ad: πρόθεση + αιτιατική (= προς, σε).
proximam: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους του επιθέτου **υπερθετικού** βαθμού **proximus-a-um**, β΄ κλίσης (= πολύ κοντινός). Το επίθετο δεν έχει θετικό βαθμό·σχηματίζεται από το επίρρημα prope (= κοντά). [συγκριτικός βαθμός:propior-ius].
speluncam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **spelunca-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (= σπηλιά).
sed: παρατακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος (= αλλά).
postquam: χρονικός σύνδεσμος (= αφού).
boum: γενική πληθυντικού του ανώμαλου ουσιαστικού **bos-bovis**, αρσενικό γ΄ κλίσης (δες παραπάνω).
vestigia: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού **vestigium-ii/-i**, ουδέτερο β΄ κλίσης (= ίχνος, αποτύπωμα, πατημασιά).
foras: τοπικό επίρρημα (= προς τα έξω).
versa: αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου **versus-a-um** (= στραμμένος) του ρήματος γ΄ συζυγίας **verto, verti, versum, vertĕre**, 3 (= στρέφω).
vidit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος β΄ συζυγίας **video, vidi, visum, vidēre**, 2 (= βλέπω).
confusus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου **confusus-a-**

um (= μπερδεμένος, σε αμηχανία) του ρήματος γ΄ συζυγίας **confundo, confudi, confusum, confundĕre**, 3 (= συγχέω).
gregem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **grex-gregis**, αρσενικό γ΄ κλίσης (= κοπάδι).
loco: αφαιρετική ενικού του ετερογενούς ουσιαστικού **locus-i**, αρσενικό β΄ κλίσης (= τόπος). Στον πληθυντικό το ουσιαστικό είναι ουδέτερο (loca-locorum) [ή αρσενικό (loci-locorum) όταν έχει τη σημασία «χωρία βιβλίου» ετερογενές].
infesto: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους του επιθέτου **infestus-a-um**, β΄ κλίσης, τριγενές και τρικατάληκτο (= εχθρικός). Συγκριτικός: infestior-ius, υπερθετικός: infestissimus-a-um.
amovere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος β΄ συζυγίας **amoveo, amovi, amotum, amovēre**, 2 (= απομακρύνω).
coepit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ελλειπτικού ρήματος **coepi-coepisse** (= άρχισα). Δες τις επισημάνσεις.
bovum: γενική πληθυντικού του ανώμαλου ουσιαστικού **bos-bovis**, αρσενικό γ΄ κλίσης (δες παραπάνω).
mugitus: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **mugitus-us**, αρσενικό δ΄ κλίσης (= μουγκρητό).
spelunca: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **spelunca-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (= σπηλιά).
auditus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου **auditus-a-um** του ρήματος δ΄ συζυγίας **audio, audivi, auditum, audire**, 4 (= ακούω).
Herculem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **Hercules-is/-i,** αρσενικό γ΄ κλίσης (= ο Ηρακλής). Για την κλίση του δες τις επισημάνσεις.
convertit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος γ΄ συζυγίας **converto, converti, conversum, convertĕre**, 3 (= γυρίζω [κάποιον] προς τα πίσω).
Cacus: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Cacus-i**, αρσενικό β΄ κλίσης (= ο Κάκος).
vi: αφαιρετική ενικού του ανώμαλου ουσιαστικού **vis**, θηλυκό γ΄ κλίσης (= δύναμη). Για την κλίση του δες τις επισημάνσεις.
prohibere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος β΄ συζυγίας **prohibeo, prohibui, prohibitum, prohibēre**, 2 (= εμποδίζω).
eum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is,ea,id** (= αυτός-ή-ό).
conatus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής παρακειμένου **conatus-a-um** του **αποθετικού** ρήματος α΄ συζυγίας **conor, conatus sum, conatum, conāri,** 1 (+ απαρέμφατο = προσπαθώ).
Herculis: γενική ενικού του ουσιαστικού **Hercules-is/-i**, αρσενικό γ΄ κλίσης (= ο Ηρακλής). Για την κλίση του δες τις επισημάνσεις.
clava: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **clava-ae**, θηλυκό α΄ κλίσης (= ρόπαλο).
interficitur: γ΄ ενικό οριστικής παθητικού ενεστώτα του ρήματος γ΄ συζυγίας **interficio, interfeci, interfectum, interficĕre**, 3 (= σκοτώνω, φονεύω). Ανήκει στα 15 ρήματα της 3ης συζυγίας σε **-io**.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση
Hispania-ae, θηλυκό. Αν και αποτελεί κύριο όνομα, σχηματίζει πληθυντικό αριθμό.
Geryones-ae, αρσενικό
Roma-ae, θηλυκό. Ως κύριο όνομα, δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
via-ae, θηλυκό
spelunca-ae, θηλυκό
cauda-ae, θηλυκό
clava-ae, θηλυκό
Β΄ κλίση
locus-i, αρσενικό. Στον πληθυντικό το ουσιαστικό είναι ουδέτερο (loca-locorum) ετερογενές
Romulus-i, αρσενικό. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
fluvius-ii/-i, αρσενικό
Cacus-i, αρσενικό. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
somnus-i, αρσενικό
vestigium-ii/-i ουδέτερο

Γ΄ κλίση

Hercules-is/-i, αρσενικό. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
bos-bovis, αρσενικό
Geryon-onis, αρσενικό. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
urbs-urbis, θηλυκό. Γενική πληθυντικού urbium
Tiberis-is, αρσενικό. Αιτιατική ενικού:Tiberim, Αφαιρετική ενικού Tiberi. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
pastor-oris, αρσενικό
vis, θηλυκό
grex-gregis, αρσενικό
pars-partis, θηλυκό. Στον πληθυντικό partes, partium = πολιτική παράταξη.

Δ΄ κλίση

mugitus-us, αρσενικό

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση

fessus-a-um Δεν έχει παραθετικά.
fretus-a-um Δεν έχει παραθετικά.
proximus, -a, -um (υπερθετικός βαθμός. Συγκριτικός: propior, -ior, -ius. Δεν έχει θετικό διότι προέρχεται από το επίρρημα prope)
infestus, -a, -um (συγκριτικός: infestior, -ior, -ius, υπερθετικός: infestissimus, -a, -um)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

is, ea, id (δεικτική-επαναληπτική)
quidam, quaedam, quoddam (αόριστη επιθετική)
ipse, ipsa, ipsum (δεικτική-οριστική)

Nom.	quidam	quaedam	quoddam	**Nom.**	ipse	ipsa	ipsum
Gen.	cuiusdam	cuiusdam	cuiusdam	**Gen.**	ipsius	ipsius	ipsius
Dat.	cuidam	cuidam	cuidam	**Dat.**	ipsi	ipsi	ipsi
Acc.	quendam	quandam	quoddam	**Acc.**	ipsum	ipsam	ipsum
Abl.	quodam	quadam	quodam	**Abl.**	ipso	ipsā	ipso
Pl.	**Masculine**	**Feminine**	**Neuter**	**Pl.**	**Masculine**	**Feminine**	**Neuter**
Nom.	quidam	quaedam	quaedam	**Nom.**	ipsi	ipsae	ipsa
Gen.	quorundam	quarundam	quorundam	**Gen.**	ipsorum	ipsorum	ipsorum
Dat.	quibusdam	quibusdam	quibusdam	**Dat.**	ipsis	ipsis	ipsis
Acc.	quosdam	quasdam	quaedam	**Acc.**	ipsos	ipsas	ipsa
Abl.	quibusdam	quibusdam	quibusdam	**Abl.**	ipsis	ipsis	ipsis

Nom.	Is	ea	id
Gen.	Eus	eius	eius
Dat.	Ei	ei	ei
Acc.	Eum	eam	eum
Abl.	Eo	eā	eo
Pl.	**Masculine**	**Feminine**	**Neuter**
Nom.	ei (ii, i)	eae	ea
Gen.	Eorum	earum	eorum
Dat.	eis (iis, is)	eis (iis, is)	eis(iis, is

Acc.	Eos	eas	ea
Abl.	eis (iis, is)	eis (iis, is)	eis, iis, is

ΡΗΜΑΤΑ

1η Συζυγία			
excito,	excitavi,	excitatum,	excitāre
conor,	conatus sum,	conatum,	conāri (αποθετικό)
2η Συζυγία			
video,	vidi,	visum,	vidēre
amoveo,	amovi,	amotum,	amovēre
prohibeo,	prohibui,	prohibitum,	prohibēre
3η Συζυγία			
adduco,	adduxi,	adductum,	adducĕre. (β΄ ενικό προστακτικής ενερ. ΕΝΣ: adduc)
dico,	dixi,	dictum,	dicĕre. (β΄ ενικό προστακτικής ενερ. ΕΝΣ: dic)
condo,	condidi,	conditum,	condĕre
reficio,	refeci,	refectum,	reficĕre
traho,	traxi,	tractum,	trahĕre
averto,	averti,	aversum,	avertĕre
aspicio,	aspexi,	aspectum,	aspicĕre
pergo,	perrexi,	perrectum,	pergĕre
verto,	verti,	versum,	vertĕre
confundo,	confudi,	confusum,	confundĕre
converto,	converti,	conversum,	convertĕre
interficio,	interfeci,	interfectum,	interficĕre. (β΄ ενικό προστακτικής ενερ. ενεστώτα:interfice)
4η Συζυγία			
dormio,	dormivi ,	dormitum,	dormire
sentio,	sensi,	sensum,	sentire
audio,	audivi,	auditum,	audire
ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ			
absum,	afui,	---,	abesse
ΑΝΩΜΑΛΑ - ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ			
fero,	tuli,	latum,	ferre
coepi,			coepisse

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Hercules boves Geryŏnis ex Hispaniā in eum locum adduxisse dicitur: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

ubi postea Rōmulus urbem Rōmam condidit: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο eum locum. Εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα ubi, εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει κάτι το πραγματικό και χρόνου παρακειμένου condidit, καθώς αναφέρεται στο παρελθόν.

Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit: Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το pergit. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο ubi και εκφέρεται με οριστική, διότι δηλώνει μόνο τον χρόνο και τίποτε άλλο· και χρόνου παρακειμένου, γιατί εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.**(Σύμφωνα με τις σημειώσεις του σχολικό βιβλίου, στη θεωρία του κειμένου 38 (τ. Β΄, σελ. 106) αναφέρει: δηλώνεται μόνο ο χρόνος και τίποτα άλλο, ενώ σε άλλες προτάσεις π.χ. στις αιτιολογικές επισημαίνει πως η οριστική εκφράζει το αντικειμενικό-πραγματικό (αντικειμενική αιτιολογία).**

excitātus: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος Hercules (δηλώνει το προτερόχρονο).
[Ανάλυση σε πρόταση: (αν θέλουμε να δηλώσουμε μόνο τον χρόνο) postquam/ut Hercules excitatus est (erat), (αν θέλουμε να δηλώσουμε τη σχέση αιτίου-αποτελέσματος ανάμεσα στη μετοχή και το ρήμα) cum Hercules excitatus esset]
et partem abesse sensit: Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το pergit. Συνδέεται παρατακτικά (με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et) με την προηγούμενη χρονική πρόταση και εκφέρεται με οριστική (δηλώνεται μόνο ο χρόνος) παρακειμένου, γιατί εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.
confūsus: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος (Hercules). Δηλώνει το προτερόχρονο.
[Ανάλυση σε πρόταση:
quod Hercules confusus erat (est) (αντικειμενική αιτιολογία)
quod Hercules confusus esset (αν θα θέλαμε να εκφράσουμε υποκειμενική αιτιολογία)
cum Hercules confusus esset (αν θα θέλαμε να δηλώσουμε το αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)]
postquam boum vestigia foras versa vidit: Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το coepit. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο postquam και εκφέρεται με οριστική (δηλώνεται μόνο ο χρόνος) παρακειμένου, γιατί εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Δηλώνει πραγματικό γεγονός.
versa: μετοχή από το ρήμα vidit. Εδώ λειτουργεί ως κατηγορηματικός προσδιορισμός στο vestigia. [Έχει χαρακτηριστεί και ως κατηγορηματική μετοχή, όμως στα λατινικά δεν είναι συχνή η χρήση της. Όταν είναι εξαρτώμενη από ρήματα αίσθησης, όπως εδώ το video, αυτή είναι χρόνου ενεστώτα (βλ. και σχολική γραμματική §159.2). Εδώ όμως δεν έχουμε μετοχή ενεστώτα, αφού το versa είναι παρακείμενος].
audītus: επιθετική μετοχή, συνημμένη στο mugītus, στο οποίο λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός (δηλώνει το προτερόχρονο).
[Ανάλυση σε πρόταση: qui auditus erat (est)]
conātus: επιρρηματική χρονική-αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο Cacus (δηλώνει το προτερόχρονο).
[Ανάλυση σε πρόταση: cum Cacus conatus esset (με τον ιστορικό διηγηματικό cum, γιατί είναι χρονική, αλλά και δηλώνει μια σχέση αιτίου-αποτελέσματος)]

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	**ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ**
ubi: αναφορικό τοπικό	ex ή e (+[κυρίως] αφαιρετική)
postea: χρονικό	in (+ εδώ αιτιατική)
ibi: τοπικό	prope: (+ αιτιατική)
tum: χρονικό	de: (+[κυρίως] αφαιρετική)
foras: τοπικό	ad: (+ αιτιατική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ
et (παρατακτικός, συμπλεκτικός)
ubi: (υποτακτικός, χρονικός)
sed: (παρατακτικός, αντιθετικός)
postquam: (υποτακτικός, χρονικός)

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ
bos ≃ βόδι
dormio: *δαρ-θάνω* (= κοιμάμαι)
pastor > πάστορας (= προτεστάντης ιερέας)
spelunca < αρχ. *σπήλυγγα*, αιτ. του *σπήλυγξ*
traho (ex-traho): πρβλ. τρακτέρ

grex: *ἀ-γείρω* (= συγκεντρώνω), συναγερμός, αγορά, πανηγύρι, αγύρτης
foras: θύρα
mugitus ≃ μουγκρητό
confundo (σουπίνο: confusum): πρβλ. κομφούζιο

Ασκήσεις

1. *Hercules boves Geryŏnis ex Hispaniā in eum locum adduxisse* dicitur, in speluncam caudis traxit, e somno excitātus, pergit ad proximan speluncam, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit, mugītus ex speluncā audītus*: να αντικατασταθούν οι εμπρόεθτοι προσδιορισμοί με τον κατ΄σλληλο τύπο του domus, ώστε να εκφράζουν την ίδια επιρρηματική σχέση.
.....
.....
.....
2. *Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit*: να αντικατασταθεί το *ubi* με αντίστοιχο χρονικό σύνδεσμο που να δηλώνει το προτερόχρονο.
.....
3. *Rōmulus urbem **Rōmam** condidit, Prope Tiberim **fluvium**, Tum Cacus **pastor***: να μετατρέψετε τους τονισμένους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς σε δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση.
.....
.....
.....
4. *Vidit*: να σχηματιστεί αλληλοπάθεια σε α΄, β΄,γ΄πληθυντικό πρόσωπο .
.....
5. *Tum Cacus Herculis clavā interficitur:* να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική.
.....
.....
6. Aspexit: να δηλωθεί η αυτοπάθεια σε α΄, β΄, γ΄, ενικό προσωπο.
.....
7. *Hercules vestigia foras versa vidit, bovum mugītus ex speluncā audītus Herculem convertit*: να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.
.....
.....
.....*Hercules gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximan speluncam*: να εξαρτηθεί η πρόταση από το Caesar tradit ...
.....
8. Να μεταφερθούν οι ακόλουθες συνεκφορές στους τύπους που ζητούνται:
boves quosdam: στη δοτική του ενικού αριθμού
proximam speluncam: στη γενική του πληθυντικού αριθμού
9. Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε λέξη:
fluvium: γεν εν
boves: γεν πληθ
pastor: αιτιατ πληθ
viribus: αφαιρετική ενικού
caudis: δοτική ενικού
somno: γενική πληθυντικού
proximam: αντίστοιχος τύπος συγκρ
somno: η γεν εν
gregem: η ονομ εν
partem: η ονομ εν.
boum: ο άλλος τύπος της ίδιας πτώσης.

vi: η αιτι. Εν. και γεν πληθύ.
boves: την αφαιρετ.πληθ.
locum: την ονομ. πληθ (με την ίδια σημασία)
urbem: τη γεν πληθ
Tiberim: την αφαιρετική του ενικού αριθμού
fluvium: τη γεν εν
viribus: την αιτιατ εν
caudis: δοτ εν
somno: την ονομ.εν.
Tiberim: αφαιρετική ενικού
boves: γενι πληθ (και οι δύο τύποι)
quosdam: αιτιατ ενι θηλυκό
gregem: αντίστ πτώση στον άλλο αριθ
loco: ονομαστική πληθυντικού
somno: η γενική ενικού.
gregem: η ονομ εν.
partem: η ονομ εν
boum:άλλος τύπος ίδιας πτώσης.
vi: η αιτιατ εν και γεν πληθ.

10. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:
fertur: β΄ εν οριστ ενεστ στις 2φωνές
confūsus: β΄ πληθ οριστ μέλλ
coepit: γ΄ πληθ οριστ συντελ μέλλ
condidit: το β΄ πληθ οριστ μέλλ ίδια φωνή
refecisse: το γ΄ πληθ οριστ ενεστ Μ.Φ.
dormivisse: το α΄ πληθ παρατ ίδια φωνή
accipe: το β΄ εν οριστ ενεστ Μ.Φ.
aspexit: γ΄ εν Οριστ Ενεστ Μ.Φ.
traxit: γ΄ πληθ οριστ Ενεστ ίδια φωνή
abesse: μτχ Ενεστ(να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
interficitur: β΄ εν οριστ Ενεστ αντίθετη φωνήΣτο απόσπασμα «Prope Tiberim fluvium … in speluncam caudis traxit aversos.» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες, να τις καταγράψετε και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση και γένος (ή πρόσωπο) στον άλλον αριθμό. (Μονάδες 5)

……
……

11. Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων στον αντίθετο αριθμό.
postquam boum vestigia foras versa vidit → ……